

#HC17

כנס הרצליה 2017 תשע"ז
HERZLIYA CONFERENCE

יוני 20-22, 2017

חלופות לתפיסת הביטחון של ישראל

ד"ר, אל"מ (מיל.) שאול שי

כנס הרצליה
HERZLIYA CONFERENCE

IPS
המכון למדיניות
ואסטרטגיה

בית ספר לאודר
למשל, דיפלומטיה
ואסטרטגיה

הבינתחומי
הרצליה

תפיסת הביטחון של בן גוריון

בן גוריון מנסח את המסמך (סקירת הביטחון - 18 אוקטובר 1953), שכיום רואים בו את תפיסת הביטחון של ישראל.

ביטחוננו כידוע לא תלוי בצבא לבד. גורמים לא צבאיים יכריעו לא פחות מגורמים צבאיים: ביכולתה המשקית והכספית של האומה, הכושר המקצועי של אנשי המלאכה, החרושת והחקלאות, זרם העלייה, ההתיישבות בשטחי תורפה על הגבולות: במבואות ירושלים, בנגב, בגליל "המעורב", מלאי של מזון, חומרי גלם, חלקי חילוף ודרכי תחבורה, ועל הכול הליכוד והרוח של העם.

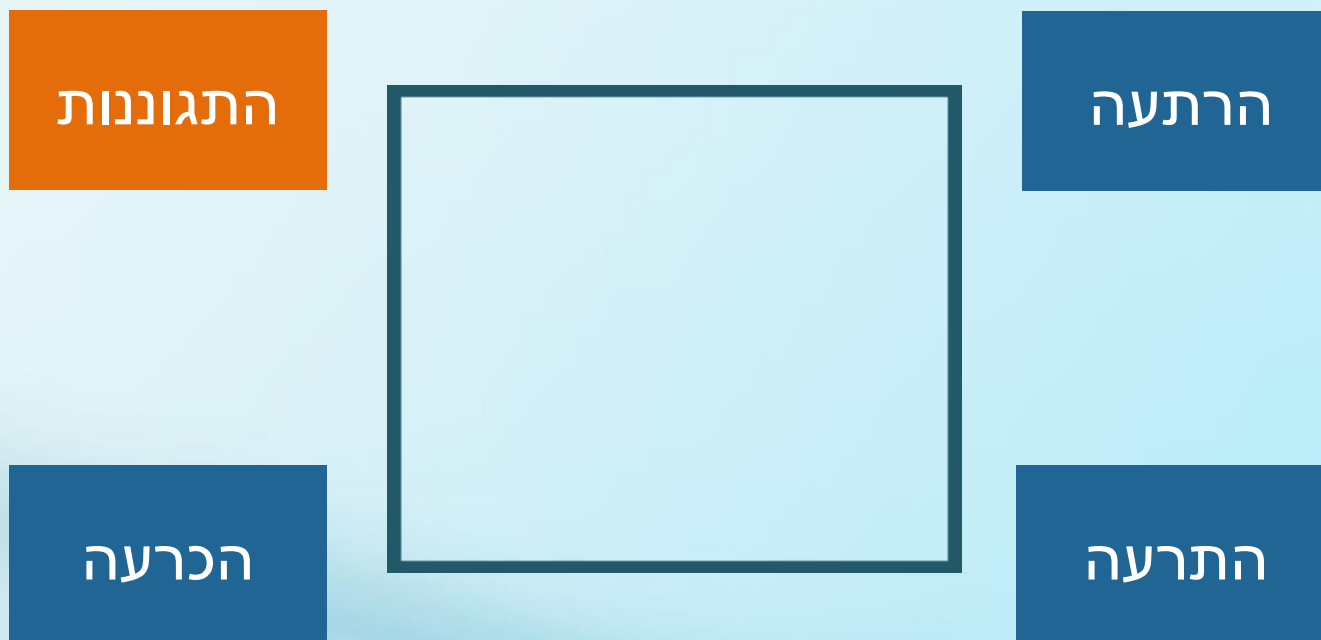
אבני דרך בהתפתחות תפיסת הביטחון

- החל משנות ה-50 מחצית שנות ה-60 – תפיסת הביטחון כפי שגובשה ע"י בן גוריון.
- תפיסת הביטחון – "המשולש הביטחוני".
- ועדת מרדכי (1998).
- ועדת מרידור (2004 – 2006).
- אסטרטגיית צה"ל (2015).

תפיסת הביטחון – "המשולש הביטחוני"

תפיסת הביטחון – הוספת מרכיב ההתגוננות

מדרג מסמכי היסוד הביטחוניים

התהליך הקיים מול התהליך הרצוי לגיבוש תפיסת הביטחון

הרצוי

המצוי

מסמך אסטרטגיית צה"ל

המסגרת האסטרטגית

- אסטרטגיית צה"ל היא התשתית הרעיונית והמעשית לכלל מסמכי היסוד הצבאיים. ככזו היא מתבססת על **האינטרסים הלאומיים החיוניים, על מוסכמות היסוד של הביטחון הלאומי ועל יסודות החשיבה והעשייה הצבאיים**. היא מנחה כיצד לשלב את מוסכמות היסוד של הביטחון הלאומי בעקרונות ובכללים של התורות הצבאיות.
- **היעדים הלאומיים**
- **אלה היעדים הלאומיים של מדינת ישראל:**
 - א- הבטחת קיומה של מדינת ישראל, הגנת שלמותה הטריטוריאלית וביטחון אזרחיה ותושביה.
 - ב- שמירת ערכיה של מדינת ישראל וצביונה כמדינה יהודית ודמוקרטית וכבית לעם היהודי.
 - ג- הבטחת חוסנה החברתי והכלכלי של מדינת ישראל.
 - ד- חיזוק מעמדה הבין לאומי והאזורי של מדינת ישראל, תוך חתירה לשלום עם שכניה.

מסמך אסטרטגיית צה"ל

עקרונות תפיסת הביטחון הלאומי

1. ההיבט הצבאי של תפיסת הביטחון – הרתעה, התרעה, התגוננות והכרעה בא לידי ביטוי בעקרונות האלה:

- א. הישענות על **אסטרטגיה ביטחונית הגנתית**. המוכוונת להבטיח את קיומה של ישראל, ליצור הרתעה אפקטיבית, לנטרל איומים במידת הצורך ולדחות עימותים.
- ב. **תפיסה צבאית התקפית** – הנחת היסוד היא שאי אפשר להכניע את האויב במגננה. לכן נדרשת הפעלת כוח התקפית להשגת תוצאות צבאיות ברורות. הפעלת הכוח תיעשה בנחישות כדי להשיג את היעדים המדיניים, תוך פעולה על פי כללי המשפט הבין לאומי בדגש על דיני המלחמה ושימור הלגיטימציה של מדינת ישראל.
- ג. **שיתוף פעולה אסטרטגי** – חיזוק היחסים עם ארצות הברית ופיתוח קשרים אסטרטגיים עם עוד מדינות מפתח. נוסף על ביסוס וחיזוק מוקדי תמיכה בעולם.
- ד. **חיזוק מעמדה של ישראל בזירה האזורית** – תחזוקת הסכמי השלום, ומיצוי פוטנציאל שיתוף הפעולה עם גורמים מתונים במרחב.
- ה. **שמירת היתרון היחסי** המבוסס על איכות אנושית, על יכולות טכנולוגיות מתקדמו (אמל"ח) ועל מודיעין לסוגיו.

עבודות "עצמאיות" בתחום גיבוש תפיסת הביטחון

- פרופ' אלוף (מיל.) יצחק בן-ישראל – 2013.
- ד"ר אל"מ (מיל.) שאול שי ופרופ' אלכס מינץ (IPS) – 2014 .
- ח"כ עופר שלח – 2015 .
- תא"ל (מיל.) איתי ברון ופרופ' איתמר רבינוביץ' - 2017 .
- ד"ר צ'ק פריליך – 2017 .